

**A Könyvtárostánárok Egyesületének kérdései, javaslatai
A 2011. ÉVI CXCV. TÖRVÉNY A NEMZETI KÖZNEVELÉSRŐL
című jogszabályhoz**

Az alábbiakban kiemeljük a törvényből az iskolai könyvtárakat és a könyvtárostánárokat közvetlenül érintő szövegrészeket. Majd az egyes paragrafusok után közvetlenül elkülönített formázással tesszük fel kérdéseinket, melyeket az Egyesület elnöksége összegyűjtött a tagjaitól, megvitatott és a következő álláspontot alakította ki.

Ez a törvény – a kivételektől eltekintve – 2012. szeptember 1-jén lép hatályba.

2. Értelmező rendelkezések

4.§ E törvény alkalmazásában

1. **alapfeladat:** a köznevelési intézmény alapító okiratában foglalt köznevelési feladat, amely [...]

- **Javasoljuk**, hogy az alapító okiratban szerepeljen az iskolai könyvtári szolgáltatás, hiszen
 - Az iskolai tanulóinak, dolgozóinak könyvtári ellátása olyan tevékenység, mely szükséges a minőségi és értékközvetítő neveléshez, oktatáshoz.
 - Emellett saját TEÁOR / ÖVTJ számmal rendelkezik.

7. Az iskolai nevelés és oktatás közös szabályai

9.§ (3) A szülőket az iskola a megelőző tanítási év végén tájékoztatja azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz, valamint az iskolától **kölcsönözhető tankönyvekről**, taneszközökről és más felszerelésekről, továbbá arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

18. A többcélú intézmény

20.§ (1) A többcélú intézmény lehet

- a) egységes óvoda-bölcsőde,
- b) egységes iskola vagy összetett iskola,
- c) közös igazgatású köznevelési intézmény,
- d) általános művelődési központ,
- e) egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény (a továbbiakban: EGYMI),

(7) Nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem köznevelési tevékenység:

- a) a felsőoktatás, a köz- és felsőoktatási kutatás, a közművelődés, a kultúra, a művészet, a **könyvtár**, a muzeális intézményi feladat, a sport,

- **Javasoljuk**, hogy az egyértelmű szabályozás érdekében
 - a (7) bekezdésben a **nyilvános könyvtár** kifejezést alkalmazzák.

- Ugyanis az iskolai könyvtár feladata az iskola dolgozóinak, tanulóinak ellátása, így **köznevelési tevékenység**, nem nyilvános könyvtári ellátás. Vagyis, ha csak iskolai könyvtárként működik a könyvtár, akkor nem lesz többcélú az intézmény. Többcélú intézmény akkor lesz, ha alapító okirata és használati szabályzata szerint nyilvános könyvtári feladatokat is ellát.
- Ezért is fontos, hogy az intézmény alapító okiratában (4.§) egyértelműen szerepeljen a könyvtári tevékenység. Ott kell pontosan megadni, hogy az iskolai könyvtári vagy iskolai és nyilvános könyvtári (vagyis kettős funkciójú) feladatot lát el.

23. Egyházi és magánintézmények működésére, valamint az állami nevelési-oktatási intézményekben megszervezhető hit- és erkölcsoktatásra vonatkozó sajátos szabályok

32.§ (1) Ha a nevelési-oktatási intézményt egyház tartja fenn:

c) a fenntartó egyház az iskola számára **előírhatja** valamely – az oktatásért felelős miniszter által kiadott – kerettanterv választását és meghatározhatja az intézményben használható **tankönyveket, taneszközöket**,

27. A gyermekek, a tanulók kötelességei és jogai, a tankötelezettség

46.§ (5) 2013. szeptember 1-én lép hatályba Az elsőtől a nyolcadik évfolyamig, továbbá a nemzetiségi nevelés-oktatásban és a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban az állam biztosítja, hogy a tanuló számára a **tankönyvek térítésmentesen** álljanak rendelkezésre.

● **Kérdésünk:** Ez ugyanazt jelenti, mint a ma érvényes jogszabály? Vagyis

1. vagy a tanuló tulajdonába kerül a tankönyv
2. vagy az iskola tulajdonába kerül, ahonnan kölcsönzi a tanuló
3. vagy az iskola tulajdona a tankönyv, és a tanuló az iskolában, helyben használja

Kérdésünk: ki és milyen szempontok alapján dönti ezt el? Felhívjuk a figyelmet, hogy teljesen más gyakorlat alakítandó ki a tartós tankönyvekkel, mint a munkatankönyvekkel, munkafüzetekkel. A gyakorlatot befolyásolhatja az iskola típusa, pedagógiai módszerei és a tanulók életkori sajátosságai. Ezért nem lehet a tartós tankönyvekkel, a munkafüzetekkel és a szöveggyűjteményekkel ugyanúgy eljárni.

Javaslatunk:

- Jogszabály határozza meg a tartós tankönyv fogalmát, és mondja ki, hogy az összes többi tankönyvet (pl.: munkafüzet) és segédletet nem kell az iskola tulajdonába venni! (Ellenkező esetben felesleges és időigényes adminisztrációval jár együtt.)

● **Kérdésünk:** A „gyógypedagógiai nevelés-oktatásban” alatt csak azokat a tanulókat kell érteni, akik ilyen speciális intézményekbe járnak, vagy azokat is, akik **integráltan** tanulnak más intézményekben?

- Ezt egyértelművé kell tenni az iskolai tankönyv-tári állomány fejlesztése miatt is.

46.§ (6) A **tanuló joga** különösen, hogy

c) igénybe vegye az iskolában és kollégiumban rendelkezésre álló eszközöket, az iskola és kollégium létesítményeit és az **iskolai, kollégiumi könyvtári szolgáltatást**,

● **Javaslatunk:** A követő rendeletben meg kell határozni a könyvtári szolgáltatást biztosító minden tanítási napon való nyitva tartás heti minimum óraszámát.

- Ennek megállapítása során figyelembe kell venni a könyvtárostánári státuszok számát, a munkaidő beosztását (62.§) a tanulói létszámot.

- Az egyértelmű rendeleti szabályozás teszi lehetővé e tanulói jog érvényesülését.

35. A pedagógus kötelességei és jogai

62.§ (12) 2013. szeptember 1-én lép hatályba Az iskolai, kollégiumi könyvtárostánár, könyvtárostánító a neveléssel-oktatással lekötött **munkaidő** keretében biztosítja a könyvtár nyitva tartását, a könyvtári órákat. Munkaköri feladatként a kötött munkaidő többi része hetven százaléka – a könyvtár zárva tartása mellett – a munkahelyen végzett könyvtári munkára (az állomány gyarapítása, gondozása, könyvtári kutatómunka), iskolai kapcsolattartásra, a további harminc százaléka a munkahelyen kívül végzett felkészülésre, könyvtári kapcsolatépítésre, állománygyarapításra, továbbá a pedagógus-munkakörrel összefüggő más tevékenység ellátására szolgál.

A könyvtárostánár munkaidejének kiszámítása a 62.§ (5), (6), (12) alapján ezt jelenti számokban:

heti teljes munkaidő							
óra	kötött munkaidő = teljes munkaidő 80%-a						20%
	neveléssel-oktatással lekötött munkaidő = teljes munkaidő 55-65%-a		kötött munkaidőből fennmaradó rész				
	biztosítja a könyvtár nyitva tartását, a könyvtári órákat		70%-a könyvtári munka zárva tartás mellett iskolában		30%-a iskolán kívüli könyvtári munka, kapcsolattartás ...		
	min.	max.	max.	min.	max.	min.	
40	22	26	7	4,2	3	1,8	8
20	11	13	3,5	2,1	1,5	0,9	4

Javaslatunk 40 óra	22-26 óra	6-10 óra	8 óra
	neveléssel-oktatással lekötött munkaidő = teljes munkaidő 55-65%-a	kötött munkaidőből fennmaradó rész könyvtári munka a könyvtár zárva tartása mellett az iskolában	iskolán kívüli felkészülés, könyvtári kapcsolatépítés, beszerzések, továbbképzés, önképzés

● **Javasoljuk**, hogy a könyvtárostánárookra vonatkozó munkaidő-számítást konkrétan határozzák meg.

- Ennek kiszámítása nehezen átlátható.
- A neveléssel-oktatással lekötött maximum munkaidő esetén, *nem marad elegendő idő* a könyvtárszakmai munkák elvégzéséhez. A minőségi könyvtári szolgáltatások alapfeltétele a körültekintő állománygyarapítás, a szakszerű és naprakész feldolgozás, a raktári rend folyamatos biztosítása, az órákra, szabadidős foglalkozásokra, versenyekre való felkészítés, a pedagógus kollégák folyamatos tájékoztatása, a más kulturális intézményekkel való kapcsolattartás...
- **Szövegszerű javaslatunk:**

- Az iskolai, kollégiumi könyvtárostánár, könyvtárostánító a neveléssel-oktatással lekötött munkaidő keretében biztosítja a könyvtár nyitva tartását és a könyvtári órákat. Munkaköri feladatként a kötött munkaidő többi része ~~hetven százalék~~ – a könyvtár zárva tartása mellett – a munkahelyen végzett könyvtári munkára (az állomány gyarapítása, gondozása, könyvtári kutatómunka), iskolai kapcsolattartásra, ~~a további harminc százalék~~ a heti teljes munkaidő fennmaradó része pedig a munkahelyen kívül végzett felkészülésre, könyvtári kapcsolatépítésre, állománygyarapításra, továbbá a pedagógus-munkakörrel összefüggő más tevékenység ellátására szolgál.

63.§ (1) A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy

c) a helyi tanterv alapján, a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével **megválassza** az alkalmazott **tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket**, ruházati és más felszereléseket,

i) az **iskola könyvtárán keresztül használatra megkapja** a munkájához szükséges **tankönyveket, tanári segédkönyveket**, az intézmény SZMSZ-ében meghatározottak szerinti informatikai eszközöket,

● **Kérdéseink:**

- Mit tekinthetünk tanári segédkönyvnek?
Tanári kézikönyvek adott tankönyvhöz, tankönyvi útmutató, témazáró feladatlapok, feladatgyűjtemények, szöveggyűjtemények, foglalkozástervek, más kiadó tankönyvei, szakmódszertani kézikönyvek, szakmódszertani folyóiratok, elektronikus tananyagok, módszertani szakkönyvek, pedagógiai szakirodalom ...?
- Ki és milyen hatáskörben dönti el, hogy az erre biztosított költségkeret, normatíva jogszerűen került-e felhasználásra?

● Mit jelent a **használatra** megkapja?

- Kölcsönzi az iskola könyvtárából? Mennyi időre? Mennyi idő után selejtezhető? Azon belül az elhasználódást meg kell-e téríteni?
- A leltárba vételére ugyanaz vonatkozik, mint a tanulói tankönyvekre? Időleges nyilvántartásba kerül, meghatározott idő után (min. 3 év) selejtezhető?

● **Kérdésünk:** A tanári tankönyvek, segédkönyvek biztosításának költségvetési keretét milyen formában fogják biztosítani?

- Jelenleg nincsen garantált állományfejlesztési költségkerete az iskolai könyvtáraknak. (A szakfelüyeleti adatok szerint kb. negyedük 0 Ft-ot költ.)
- Jelenleg sok esetben a tanulói tankönyvi normatíva a tanulók tankönyvellátására sem elegendő, így a pedagógusok tankönyvi, segédkönyvi ellátása nem biztosítható.

● **Kérdéseink:** Mit jelent, hogy az iskola könyvtárától **informatikai eszközöket** kap használatra?

- Mit érthetünk informatikai eszközökön? Jelenleg nincs olyan elterjedt iskolai könyvtári gyakorlat, hogy mobil hardver eszközökkel rendelkezzenek. Ezekkel esetleg az iskola, és nem a könyvtár rendelkezik.
- Az iskolai könyvtárak kapnak ilyen célra fejlesztési költségkeretet?
- Az iskola már meglévő eszközeinek kölcsönzését az iskolai könyvtár fogja adminisztrálni? (Ez a megoldás indokolatlan munkakör- és felelősségnövelés.)
- Ha az informatikai eszközön elektronikus dokumentumokra (CD, DVD, video, szoftver, multimédiás tananyag) gondoltak, akkor minden elektronikus dokumentum könyvtári állományba kell, kerüljön: ezt kölcsönözheti a pedagógus.

54. Átmeneti és vegyes rendelkezések

96.§ (6) A tanulók tankönyvellátását szolgáló **központi költségvetési támogatás terhére** a készségfejlesztő speciális szakiskolai nevelés-oktatáshoz és a fejlesztő iskolai oktatáshoz a szakmai munkaközösség és az iskolai szülői szervezet egyetértésével a pedagógiai programban foglaltak megvalósítását szolgáló, **a tankönyvjegyzékben nem szereplő könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, digitális ismerethordozók is beszerezhetők** tankönyv helyett, ha az iskolában a nevelő és oktató munkához részben vagy egészben nem alkalmaznak tankönyvet.

97.§ (22) A 46. § (5) bekezdés szerinti térítésmentes tankönyvellátást első alkalommal a 2013/2014. tanévben az első évfolyamra beiratkozott tanulók számára, ezt követően felmenő rendszerben kell biztosítani.

98.§ (7) Iskolai, kollégiumi könyvtárostánárnak (tanítónak) **alkalmazható** az is, aki a 3. mellékletében foglaltak szerint az iskolában, kollégiumban pedagógus-munkakör betöltésére jogosító tanítói vagy tanári végzettséggel és szakképzettséggel, továbbá **iskolarendszeren kívüli oktatásban szerzett felsőfokú** könyvtárosi szakképesítéssel rendelkezik.

2. melléklet a 2011. évi CXCV. Törvényhez 2013. szeptember 1-én lép hatályba

A nevelő- és oktatómunkát közvetlenül **segítő alkalmazottak finanszírozott létszáma**

	A	B	C
1	Munkakör	Feltétel	Létszám
10	könyvtáros vagy könyvtárostánár/tanító	1-100 tanuló között	0,5
11	könyvtáros vagy könyvtárostánár/tanító	101-500 tanuló között	1
12	könyvtáros vagy könyvtárostánár/tanító	500 tanuló felett	2

● **Javasoljuk** a könyvtáros munkakör törlését a fenti táblázat minden sorából.

- A fenti létszámok az iskolai könyvtári és könyvtár-pedagógiai munka elvégzéséhez szükséges minimum létszámokat tartalmazzák, a feladatokhoz könyvtárostánár/tanító szükséges.
- Ez nem jár költségnövekedéssel, hiszen a könyvtáros munkakörhöz is diploma szükséges. (2/1993. (I. 30.) MKM rendelet az egyes kulturális közalkalmazotti munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési és egyéb feltételekről c. rendelet)
- Hosszú távon viszont javasoljuk, hogy 300 tanulói létszám felett tegyék lehetővé/biztosítsák a könyvtáros **asszisztens** vagy segédkönyvtáros alkalmazását is a fenti létszámokon felül. (Erre nagy szükség van a nevelőmunka támogatása érdekében, különösen, ha a tankönyvkezelés területén az eddiginél több feladatot utalnak a könyvtár hatáskörébe.)

● **Javasoljuk** a 2. sz. mellékletben is kimondani, hogy a könyvtárostánár/tanító **pedagógus munkakör**.

- A 3. sz. rendelet mutatja a törvényalkotó szándékát, hiszen ott a pedagógus munkakörök között sorolja fel a könyvtárostánárt/tanítót.
- A könyvtárostánári munka feltétele a pedagógus végzettség, a munka végzéséhez pedig elengedhetetlen, a pedagógusi munka, hiszen könyvtárhasználati órákat tart, könyvtári szakórákat segít, így a nevelőtestület teljes jogú tagja, egyenrangú szakmai

partnere kell, hogy legyen. Emellett pedig a pedagógusok jogai és kötelezettségei kell, hogy vonatkozzanak rá is.

- Tehát a 2. és a 3. számú melléklet harmonizációja szükséges: a könyvtárostanárr/tanító pedagógus munkakör.

3. melléklet a 2011. évi CXC. törvényhez

A nevelési-oktatási intézményekben pedagógus-munkakörben alkalmazottak **végzettségi és szakképzettségi követelményei**

	A	B	C
1	A nevelő-oktató munka pedagógiai szakaszai / Nevelési-oktatási intézmények	Pedagógus-munkakör	Az alkalmazáshoz szükséges szakképzettség
14		könyvtárostanárr (tanító)	könyvtárpedagógia-tanár, informatikus könyvtáros és tanító vagy tanár vagy szociálpedagógus

● **Javaslatunk:**

- a 2/1993. (I. 30.) MKM rendelet az egyes kulturális közalkalmazotti munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési és egyéb feltételekről c. rendeletben meghatározott könyvtáros munkakör betöltéséhez szükséges képesítési követelményekhez kell kötni (könyvtáros, informatikus könyvtáros)
 - vagyis ki kell egészíteni/cserélni a 2/1993. MKM rendelet szerinti könyvtáros szakképzettséggel a felsorolást
- Ha viszont csak informatikus könyvtáros diploma a megfelelő, annak megszerzésére mi a határidő a már állásban lévő, könyvtáros diplomát a 2000-es évek előtt szerzett kollégáknak?

● **Kérdésünk:** Iskolafoktól függetlenül **könyvtárostanárr** is alkalmazható?

- **Javasoljuk**, hogy középiskolában csak középiskolai tanári diplomával lehessen könyvtárostanárrt alkalmazni.

● **Javaslatunk:** A szociálpedagógus végzettség törlése a szükséges szakképzettségek közül.

- A szociálpedagógusi szakképzettség hasznos egy iskolai könyvtárban is, de nem jogosít pedagógus munkakörre, hiszen nem tanári diploma.
- A könyvtárostanárrnak/tanítónak pedig munkaköri kötelessége a tanítás.

Reméljük, észrevételeinkkel, javaslatainkkal tudjuk azt a célunkat támogatni, hogy a magas színvonalú iskolai nevelő-oktató munkát a lehető leghatékonyabban támogassa az iskolai könyvtári szolgáltatás, a könyvtárostanárrok/tanítók szakértelme.

Budapest, 2012. február 8.

Szakmári Klára
elnök